



Olivier Provily, foto Mark Weemen

Olivier Provily (Tunesië, 1970) studeerde Ontwikkelingsociologie en volgde daarna de Regieopleiding aan de Hogeschool voor de Kunsten in Amsterdam. Voor zijn afstudeervoorstelling *Oorlogje* ontving hij de Ton Lutz regieprijs, waarna hij een vliegende doorstart maakte met zeer beeldende en politiek geïnspireerde voorstellingen, zoals *Winter* en *Een Zomerdag* van de Noorse schrijver Jon Fosse (in 2002). In stukken zoals *Nederlandje* (2003) en *Demonstranten* (2003) rekt hij af met het folkloristische gehalte van de Nederlandse samenleving en met hedendaagse stereotypen. In *God's Opinion* (2004), gebaseerd op teksten van Antonin Artaud, toont hij het pure verdriet en de gekweldheid van een man en vrouw die uit het Paradijs lijken verdreven te zijn. Ivo Van Hove nodigde hem uit bij Toneelgroep Amsterdam voor een gastregie van Tsjechovs *Oom Wanja*. Matthijs Rümke, de mentor van Provily tijdens zijn regieopleiding, wierf hem aan als huisregisseur voor Het Zuidelijk Toneel. *4.48 Psychose* is zijn eerste regie in Eindhoven.

Provily is nog niet klaar met Sarah Kane. De komende seizoenen zal hij ook *Crave* en *Cleansed* enceneren, die samen met *4.48 Psychose* de *Sex and Sadness*-trilogie zullen vormen. Provily zal ook autonome grote zaalvoorstellingen maken, zoals *Fragmenten* (op basis van teksten van de Poolse schrijver Tadeusz Kantor). Zijn *God's Opinion* wordt eveneens hernomen. Meer informatie op www.hetzuidelijktoneel.nl.

zelfmoord. Iedereen vraagt zich af hoe hij moet omgaan met de wetenschap dat de Nederlandse regering, die is verkozen en betaald wordt met onze belastingen, oorlog voert in Irak.

Ik heb ontwikkelingsociologie gestudeerd op de Landbouwniversiteit, met de bedoeling aan ontwikkelingssamenwerking te gaan doen in Afrika, waar ook mijn vader en grootvader gewerkt hebben. Maar de problemen zijn er zo veelomvattend en complex, en ik kreeg mijn goede bedoelingen als een boemerang in mijn gezicht toen ik in Nederland opnieuw werd geconfronteerd met de consumptiemaatschappij. Ik heb de keuze gemaakt er niet mee door te gaan, en theater te gaan maken. Toch heb ik nog steeds het gevoel iets duidelijk te willen maken. Ik wil reageren tegen de verzadiging van het Westerse publiek, tegen het gemak waarmee het zich gladder ampullen informatie laat voederen... Daarom manipuleer ik vaak het tijdsbesef in mijn theater. Ik probeer het alledaagse voortschrijden van de tijd even te blokkeren, het vluchtige te verstollen. Dat lijkt heel abstract en esthetisch, maar met vormelijke ingrepen zoals traagheid probeer ik de toeschouwers een ervaring te laten beleven. Niet alleen een esthetiek of een verhaal, maar een ervaring.

Wat voor ervaring?

PROVILY Ik laat het publiek smachten naar betekenis. Het ogenblik van zingeving wordt uitgesteld, waardoor er verlangen ontstaat. Daar is het me om te doen: verlangen met een grote V. Het verlangen om iemand te bereiken, het verlangen naar kennis, naar liefde. Sommigen noemen dat

een aanslag op de concentratie en vinden het schandig dat ik toeschouwers op hun honger laat zitten. Maar eigenlijk is verlangen iets moois en positiefs. Als je het aan maatschappijtheorie zou koppelen, zou je het kunnen beschouwen als een ervaring die het individualisme overstijgt. Niet dat we terug deel zouden uitmaken van families, zuilen, collectieven, voetbalclubs. Je bent nog steeds in eerste instantie alleen. Dat is toch de maatschappelijke leefvorm van vandaag, voor mij in elk geval. Maar we zijn het individualisme voorbij, in de zin dat individualiteit erg zou zijn, dat er niets mee te doen valt. We zijn het cynisme voorbij. We gaan van die doodlopende weg af.

Helpt een auteur als Sarah Kane je wel met het uitwerken van zo'n optimistische levensvisie?

PROVILY Het geval wil dat Sarah Kane zich enkele weken na het schrijven van deze tekst verhangen heeft in een toilet. Maar ik vind haar biografie toch een beetje terzijde. Je moet de mythe rond Sarah Kane loslaten en haar stukken op zichzelf beschouwen. *4.48 Psychosis* gaat niet alleen over innerlijke demonen en drang naar zelfmoord, het is ook een appèl aan de toeschouwer om bewust te leven.

Er is trouwens niet zo gek veel geweten over het leven van Sarah Kane. Haar biografie wordt er in interpretaties van haar stukken vaak bijgesleurd, maar dat hoeft eigenlijk niet. Als je op zoek gaat naar de persoon achter de teksten, zegt dat meer over je onmacht om ze te duiden. Zelf vind ik dat heel raar, Kanes stukken spreken immers voor zichzelf. De nadruk die wordt gelegd

op het persoonlijke leven van de schrijfster is vaak de oorzaak van foute interpretaties. Zo wordt er doorgaans veel te weinig liefde en hoop in de voorstellingen gelegd door regisseurs en acteurs. Je ziet enkel de negativiteit, het puberale zich afzetten tegen de maatschappij. Dat vind ik niet interessant. 'Ik ben een romanticus,' zegt Sarah Kane in een van haar interviews. Dat is ons glashelder geworden terwijl we deze voorstelling maakten. Ook hebben we veel ironie ontwaard die doorheen de tekst sluimert. 'Niets belemmert je werk meer dan zelfmoord,' laat ze de therapeut zeggen. Wat een galgenhumor...

- 1 Voor meer informatie rond de discussie rond de regie van Provily in *Oom Wanja*, zie Maaikje M. Van Langen, *Kleine oorlogen en grote stiltes, de verstilling van Olivier Provily*, Rekto:verso, maart 2005 (p. 50-57).
- 2 Voor meer informatie over de gelaagdheid van *4.48 Psychosis* en de encenering door Claude Régy, zie Johan Thielemans, *Het verschrikkelijke hart van de stilte*, Etcetera 86, april 2003 (p. 49-52).
- 3 Over geweld en oorlogsbeelden in Sarah Kanes *Blasted*, *Phaedra's Love*, *Cleansed* en *Crave*, zie Erwin Jans, *De eeuwige oorlog, over 'het geheime leed' van de mens*, Etcetera 66, december 1998 (p. 52-55).

4.48 Psychose

TEKST Sarah Kane

REGIE Olivier Provily

VERTALING Marcel Otten

DRAMATURGIE Dorine van den Elzen

SPEL Nanette Edens

LICHT Maarten van Otterdijk

KOSTUUMS Joke Sommen

PRODUCTIE ZTHollandia